

Kulturforskning og -analyse antologiseret

Af Jørn Langsted

Livet er for kort til antologier.

I hvert fald når man bliver sat til at læse dem fra ende til anden, sådan som denne skribent er blevet det. I modsætning til tidsskrifter, hvor man er indstillet på, at det måske kun er en eller to artikler i det enkelte nummer, der kan interessere én, så lægger antologier op til at være *redigerede*. Og problemet med de fleste akademiske antologier er netop, at redaktionen normalt ikke vedrører det indholdsmæssige andet end i meget, meget overordnet forstand. Akademiske antologier stritter ofte i 27 forskellige retninger. Man har ofte indtrykket af, at redaktørerne af akademiske antologier ikke rigtig *tør* varetage redaktørrollen: De tager, hvad der nu kommer ind. De stiller ikke krav nok til de bidragydende kolleger. Hver forfatter får lov til at ride sin kæphest. Akademiske antologier er derfor ikke til sammenhængende læsning, men til pluklæsning. Sådan behøvede det selvfølgelig ikke være. En mere hårdhændet redaktion kunne betyde, at en antologi virkelig kom rundt om et emne og belyste det omfattende og fyldestgørende.

Statens Humanistiske Forskningsråd støttede i årene 2003-05 et netværk for kulturforskning og kulturanalyse. Netværket afholdt fire konferencer, som nu er mundet ud i de fire antologier, som er udkommet på Forlaget Klim. Jeg tror gerne, at der er blevet slidt i det fra

de forskellige redaktørers side, men det bortvejrer ikke, at indtrykket er, at kulturforskning og kulturanalyse er lidt af hvert. Der savnes et perspektiv, der kunne holde sammen på alt det stof, alt det tankegods, som er samlet i de fire bind. Et eller andet sted ligger der en inspiration fra den angelsaksiske Cultural Studies-tradition, men det er ikke gennemført. Også andre strømninger i kulturforskningen præger de fire bind. Dog er det nok påfaldende, hvordan kulturrelativismen helt uproblematisk er en grundforudsætning for mange af disse forfattere. Der er nivellerende tendenser til stede i mange artikler. Højt og lavt er lige godt, ingen udtryksformer er bedre end andre, alt kan forstås og værdsættes på sine egne præmisser. Når man kommer udefra og læser den slags humanistisk forskning, bliver det pludselig påfaldende, hvor meget »tids- og moderigtigt« tankegods, der er på færde i humaniora.

Selvfølgelig er der gode artikler i de fire antologier. Artikler, der fx problematiserer de nivellerende, kulturrelativistiske tendenser. Jeg har med fryd læst Birgit Erikssons artikel om smagens funktionsforandring i bindet om *Smagskulturer ...* Det samme gælder Henrik Kaars artikel i samme bind om kvalitet og dannelse, selvom han kan læses langt mere udfoldet i hans nye essaysamling *Konsument eller samfundsborger* (Klim 2007). Desuden er i samme bind Christian Jantzens arti-

kel om oplevelsesøkonomi som udtryk for en moderne hedonisme god at få forstand af. Og så har en række mere empirinære artikler også været gulf. I bindet om *Kunstkritik ...* gælder det fx Jørn Guldbergs artikel om Statens Kunstfond og Erik Svendsens pejlinger af kunstens status i dag. Og i *Kultur uden centre* gælder det fx Johs. Nørregaard Frandsens artikel om parcelhusrevolutionen i Danmark og Ning de Coninck-Smiths om legepladsbyggeri i årene efter 2. verdenskrig.

Der er kun én artikel, der direkte handler om teater, i de fire bind. Det er Ulrik Lehrmanns artikel om M.V.Bruns teaterskrædderi i 1800-tallet set i forhold til det moderne gennembrud. Den står i *Smagskulturer og formidlingsformer*. M.V.Brun hedder ellers normalt i sekundærlitteraturen M.W.Brun (Michael Wallem Brun). M.W.Brun dramatiserede samtidens romaner, fx *Gøngehøvdingen*, på grundlag af Carit Etlars roman, eller *Ridderen af Randers Bro*, på grundlag af Ingemanns *Prinds Otto af Danmark*. Han var en populær teaterskrædder, der kendte de sceniske krav og publikum indefra som teaterleder i flere perioder og på flere teatre. Han skrev folkekomedier som kassesuccesser. I Lehrmanns artikel kommer han til at stå som eksempel på den lavkultur, som det moderne gennembrud og brødrene Brandes udgrænsede fra den høje, den legitime kultur. Sagen er måske snarere, at den form for teaterskrædderi, hvor teatermaskineriet kører for fuldt udtræk, og musikken spiller, og koret synger, er en teatergenre, der har eksisteret både før og efter det moderne gennem-

brud, og som lever i bedste velgående. Tænk bare på musicaldramatiseringen af *Matador* som et af de seneste eksempler på visuelt teaterskrædderi. Hvorfor lige netop M.W.Brun skal hives frem fra glemslen i Lehrmanns artikel bliver aldrig klart. Og om placeringen af spaltningen mellem den lave og høje kultur ved det moderne gennembrud, kan der da diskuteres. J.L.Heibergs smagsregime et halvt århundrede tidligere var vel også udtryk for spaltningen mellem høj og lav? Og de nye privatteatre i hovedstaden efter 1849 og deres henvisthed til »lave« genrer, viser måske også noget om spaltningen. Hovedspørgsmålet bliver imidlertid, om lige netop teatret er særligt godt til at vise denne spaltning. Teatrets fysikalitet og mindelse om badutspringeri er jo ikke til at holde nede. Det dukker op igen og igen. Høj og lav kultur glider sammen – i teatret som samfundsmæssigt fænomen.

Antologier kan jo da undervejs rumme interessante oplysninger og helt overraskende forskningsresultater. Fx omtales i *Kunstkritik og kulturkamp* »den senere danske konservative kulturminister Per Stig Møller« (s. 28). Enten er der noget ved regeringsdannelserne i de seneste år, der er gået hen over mit hoved, eller også lider Per Stig af personlighedsspaltning og kalder sig sommetider Brian, eller også er der her tale om en gedigen spådom/ønske- eller mardrøm. Sådant en selvfølgelig bemærkning kunne nok have krævet en mere kulturanalytisk og -teoretisk uddybning. Virkeligheden er ellers lige uden for døren, skulle jeg hilse og sige.

Litteratur

Bech, Henning og Anne Scott Sørensen (red.).
Kultur på kryds og tværs. Klim 2005.

Eriksson, Birgit, Christian Jantzen, Karen Hvidtfeldt Madsen og Anne Scott Sørensen (red.).
Smagskulturer og formidlingsformer. Klim 2006.

Povlsen, Karen Klitgaard og Anne Scott Sørensen (red.).
Kunstkritik og kulturkamp. Klim 2005.

Sørensen, Anne Scott og Martin Zerlang (red.).
Kultur uden centre. Klim 2006.

Jørn Langsted: professor i dramaturgi på Aarhus Universitet samt leder af Kulturpolitisk Forskningscenter Århus. Han har i 6 år, 2001-06, været chefredaktør for et akademisk tidsskrift, *Nordisk Kulturpolitisk Tidsskrift*.

> Ensemblet i »Rasmus og Djamilla«
(iscenesættelse: Ditte Marie Bjerg, Edison 2007, Foto: Anders Wickström)